

ОСВІТНІЙ ПОРТАЛ «КРОК ДО УКРАЇНИ» ЯК НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ РЕСУРС

Галина Темник

У статті окреслено характерні риси сучасного навчального процесу вивчення іноземних мов, серед яких – інтегрування знань з іноземної мови, стандартизація та уніфікація мовної освіти, проаналізовано освітній портал для вивчення української мови як іноземної (УМІ) «Крок до України» за структурою, змістом, функціональними особливостями та особливостями застосування у викладанні та навчанні УМІ, обґрунтовано належність порталу до навчально-методичних ресурсів.

Ключові слова: інтегрування, стандартизація, освітній портал, навчально-методичний ресурс, інтерактивні технології, рубрика, підрубрика.

The article outlines the features of the modern educational process of learning foreign languages, among them - the integration of knowledge of a foreign language, standardization and unification of language education. The educational portal for learning Ukrainian as a foreign language «Step to Ukraine» was analyzed according to its structure, content, functionality features and specific applications in teaching and learning. The belonging of portal to the teaching resources was proved.

Keywords: integration, standardization, educational portal, educational resources, interactive technologies, heading, subheading

Навчання іноземної мови у сучасному освітньому процесі становить систему навчальних матеріалів, підручників, посібників, методик, сучасних інноваційних ресурсів, візуальних графічних матеріалів, аудіо та відео. Вимоги до цієї системи постійно зростають з розвитком технологій та появою нових наукових досліджень. Характерними рисами зростання вимог виступають інтегрування знань, стандартизація та уніфікація мовної освіти. Свідченням стандартизації та уніфікації навчання іноземної мови є запровадження сертифікаційних іспитів для багатьох іноземних мов, які побудовані на спільних вимогах та принципах, сформульованих та обґрунтованих у Рекомендаціях Ради Європи з мовної освіти (CEFR). Успішний досвід функціонування цього документа підтверджують не лише освітні системи європейських країн, але і їхнє застосування у країнах інших континентів, зокрема у Канаді. Інтегрування знаходить свій вияв у двох аспектах: у створенні навчальних матеріалів із охопленням усіх видів мовленнєвої діяльності та представлення країнознавчої, культурної інформації та у створенні сучасних ресурсів, яким відповідає термін навчально-методичні. Під останнім терміном маємо на увазі он-лайн ресурси, які поєднують необхідну для проведення навчання з української мови як іноземної (УМІ) інформацію: методичні рекомендації та розробки, матеріали для навчання в аудиторії та ті, які можливі для використання у самостійній роботі одночасно із впровадженням сучасних освітніх технологій. Навчально-методичним ресурсом може слугувати лише Інтернет-ресурс, оскільки це єдина платформа, яка може містити одночасно текстові, графічні файли, відео та аудіоматеріали, призначені для навчання та викладання УМІ і доступні широкому колу осіб.

Для української лінгводидактики процеси інтегрування і стандартизації перебувають лише на етапі впровадження. Про це свідчить створення комунікативних підручників з УМІ, які відповідають вимогам Загальноєвропейських рекомендацій [3, 4]. Однак щодо запровадження системи сертифікації знань з УМІ, то це питання потребує комплексного рішення, починаючи від законодавчого регулювання, впровадження спеціалізації «українська мова як іноземна»,

створення відповідного компетентного органа та завершуючи створенням системи сертифікаційних центрів та проведення іспитів. У цій статті розглянемо стан справ, який стосується другого аспекту інтегрування знань з УМІ, а саме створення навчально-методичних ресурсів он-лайн.

Розглянемо зразки таких ресурсів, створених для англійської та німецької мов: British council, Shritte [8, 9]. Спільним для цих навчальних порталів є різноманітність матеріалів за віковими особливостями, за видами мовленнєвої діяльності та за цільовим спрямуванням. Тобто ці портали містять методичні розробки та ідеї для викладачів, які можна використовувати на заняттях під час аудиторної роботи, та матеріали, якими можуть скористатися студенти або ті, хто вивчає мову, самостійно. Ці ресурси комплексно представляють усе необхідне для викладання та навчання іноземної мови. Саме тому їх вважаємо зразками навчально-методичних ресурсів.

Що ж до української лінгводидактики, то сайтотворення для УМІ має деякі здобутки. За результатами досліджень у мережі Інтернет функціонує 10 сторінок, присвячених навчанню УМІ [1]. Ці ресурси, створені як в Україні, так і за кордоном, представляють матеріали для окремих видів мовленнєвої діяльності чи стосуються лише окремих рівнів володіння мовою. В цілому вони формують систему навчальних матеріалів з УМІ, однак не виконують функцій комплексних навчально-методичних ресурсів.

У зв'язку з цим, створення навчально-методичного ресурсу у мережі Інтернет, який відповідає сучасним вимогам навчання – актуальне завдання української лінгводидактики, реалізацію якого розпочав Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою (МІОК) Національного університету «Львівська політехніка», створивши освітній портал для навчання УМІ «Крок до України» [2] у рамках однойменного освітнього проекту.

У цій статті проаналізуємо зазначений освітній портал за структурою, змістом, функціональними особливостями та особливостями застосування у викладанні та навчанні УМІ, обґрунтуємо належність порталу до навчально-методичних ресурсів.

Освітній портал «Крок до України» був створений відділом україністики Міжнародного інституту освіти, культури та зв'язків з діаспорою з метою забезпечення навчання та викладання УМІ сучасними засобами. За структурою сайт, перш за все, вказує на цільову аудиторію, до якої належать вчителі, студенти, діти. Якщо дві групи цільової аудиторії не потребують додаткових пояснень, то у ситуації із студентами необхідно уточнити, що йдеться не лише про тих осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах, а про усіх, хто вивчає українську мову як іноземну. Структуру головної сторінки доповнюють рубрики про авторів проекту, про друковані підручники та про літні школи україністики, створені та проведені у МІОКу.

Рубрика «Вчителям» містить декілька підрубрик: Методичка, Ресурси, Ігри та Наочність. Підрубрика «Методичка» призначена для професійного розвитку викладачів, для отримання нових ідей, методичних розробок для занять і створення нових навчальних матеріалів. Тут зібрані статті з методики викладання УМІ, з якими можна ознайомитись як в он-лайн режимі, так і роздрукувати завдяки функції завантаження файлів. Підрубрика «Методичка» одне із небагатьох джерел літератури з методики викладання УМІ, серед яких можемо назвати декілька видань матеріалів конференцій [5, 6, 7] та окремі монографії, не завжди доступні в он-лайн режимі.

Викладання УМІ, як і викладання будь-якої іншої іноземної мови, пов'язане із залученням ресурсів функціонування мови – теле-, радіопередач, художньої літератури та ін. Пошук цієї інформації затратний у часі, особливо якщо йдеться про учителів суботніх та

недільних шкіл, для яких викладання УМІ є додатковою діяльністю, дуже часто побудованою на волонтерських засадах. Зважаючи на цю проблему, розробники сайту передбачили підрубрику «Ресурси» у рубриці «Вчителям». У ній зібрані посилання на корисні у роботі викладачів Інтернет-ресурси, з яких безпосередньо можна перейти на відповідні сторінки. Щоб зорієнтуватися у змісті зібраних сайтів передбачена рубрикація, яка вказує на загальну належність, як-от: словники, періодика, електронні бібліотеки і т. д. Окрім зручного структурування ресурсів за змістом, кожне посилання супроводжується короткою анотацією. В цілому, підрубрика «Ресурси» виконує функцію довідника.

Наступна підрубрика для вчителів «Ігри». Цей вид навчальної діяльності активізовує навчальний процес, допомагає ненав'язливо закріпити чи повторити певний матеріал. Як правило, у підручниках та посібниках ігрові матеріали не часто трапляються. Однак, як свідчить досвід, ігрові вправи більш ефективні, ніж традиційні текстові, студенти охоче беруть у них участь. На освітньому порталі «Крок до України» у рубриці «Вчителям» підрубрика «Ігри» містить навчальні мовні ігри, які користувач може обирати відповідно до рівня володіння мовою та тематики за допомогою функції фільтрування. Скажімо, за умови вибору фільтрів А1-А2 та знайомство – у списку поряд з'являться тільки такого рівня і тематики ігри. Фільтрування робить пошуки викладачів ефективнішими та економнішими у часі. В описі кожної гри дотримана однакова структура: назва, рівень володіння мовою, кількість учасників, тематика, опис гри, роздаткові матеріали для завантаження та роздруку без зайвих витрат часу, якщо такі необхідні.

У навчанні будь-якого предмета, у тому числі іноземної мови, важливу роль відіграє специфічна для кожної галузі наочність. Оволодіння мовою, особливо на початковому етапі найефективніше відбувається за допомогою зображень предметів, ситуацій, емоцій, що сприяє зменшенню використання мови-посередника у навчанні. Вивчення граматики нерозривно пов'язане із побудовою схем, таблиць. Рубрика «Вчителям» завершується підрубрикою «Наочність». Тут розміщені картки та постери для вивчення та навчання УМІ. У картках зібрані зображення за певною тематикою, які супроводжують підписи із зазначенням наголосу. Картки однієї тематики представлені одним файлом, призначеним для завантаження та роздруку. Викладач має можливість обрати потрібну категорію відповідно до теми, з якою працює. Під час навчального процесу такі матеріали можна використати для представлення, демонстрування нової лексики, для виконання вправ на групування предметів, для організації ігрових вправ як опорні відштовхувальні слова, зрештою для опису зображень. Наведемо приклад ігрової комунікативної вправи із використанням карток «Транспорт»: картки лежать у центрі столу, викладач пропонує потренувати фразу з використанням Орудного відмінка іменників «Я їду автобусом», кожен студент почергово будує цю конструкцію, беручи одну із карток із назвами транспортних засобів і використовуючи зазначене на ній слово. Таким чином відбувається повторення назв транспортного засобу та конструкцій із Ор. в. іменників. *Постери*, які розміщені у підрубриці «Наочність», за змістом ілюструють граматичні теми у певних ситуативних контекстах. Наприклад, для ілюстрування відмінків іменників кожна відмінкова форма уведена у контекст і представлена на одному постері. Контекстом слугує зображення героя (особи чи тварини) у певній ситуації, для опису якої необхідно використати конструкцію з ілюстрованим відмінком. Постери призначені як для електронного перегляду в он-лайн режимі, так і для завантаження і роздруку. Такий вид наочності викладач може застосовувати як роздатковий матеріал під час вивчення відповідної теми, як елемент оформлення навчальної кімнати, що допоможе учням чи студентам мати таку підказку постійно у полі зору і мимовільно повторювати цей матеріал. Важливість та ефективність

наочності у навчанні іноземної мови, зокрема постерів, плакатів, якими оформлюють навчальні кімнати, доведена та обґрунтована теорією сугестопедії.

Продовжує опосередковано матеріали для вчителів рубрика «Дітям». Хоча з назви рубрики це незрозуміло, однак за змістом – це в основному матеріали, які використовує вчитель для роботи з дітьми дошкільного та шкільного віку у класі на заняттях. Лише з деякими підрубриками діти зможуть працювати самостійно. Перші дві підрубрики для дітей – це навчальні курси для дошкільнят «*Чап-чалан*», «*Чап-чалан 2*», які містять конспекти уроків та файли з роздатковими матеріалами, необхідними для проведення цих уроків. До роздаткових матеріалів належать картки, розмальовки, з якими безпосередньо працюють діти. Матеріали цих підрубрик добре проілюстровані та призначені для завантаження і роздруковування. Зміст уроків вдало поєднує ігрові, аудіо, відео та комунікативні елементи. Перевагою цих матеріалів та особливістю є те, що конспект уроку є водночас і навчальним матеріалом і методичною рекомендацією, планом дій, які бачить тільки учитель, а діти отримують лише роздаткові матеріали. Вчителю не потрібно витрачати багато часу на приготування до занять, що вимагає робота із підручниками, матеріал яких часто необхідно опрацьовувати для представлення дітям. Конспект уроку містить чіткі пояснення, як працювати, як організувати той чи інший вид діяльності.

Підрубрика «*Бався*» містить описи дитячих мовних ігор, які теж можуть використовувати вчителі на заняттях української мови. Структура цієї підрубрики ідентична до структури підрубрики «Ігри» у рубриці «Вчителям». Відмінність полягає у змісті ігор, які відповідають віковим особливостям дітей дошкільного та шкільного віку.

Ще одна підрубрика, яку можуть застосовувати вчителі на заняттях та діти самостійно, – це «*Слуханка*». Тут розміщені аудіозаписи українських віршів для дітей Ігоря Калинця та Наталі Забілої. Записи можна прослуховувати в он-лайн режимі. При цьому до кожного аудіо доданий текст запису, який можна переглядати під час слухання. Вибір для слухання саме віршів пов'язаний із віковими особливостями. Дітям цікавіше сприймати віршовий текст, його легше повторити чи запам'ятати. Така підрубрика допоможе вчителю урізноманітнити навчальний процес, додавши у нього прослуховування віршів з читанням тексту чи без, повторення цих творів, вивчення напам'ять. Самостійно матеріалами цієї підрубрики можуть скористатися діти, які вже вміють читати українською і володіють українською мовою хоча б на рівні А2.

Окрім слухання, діти можуть самостійно вивчати українську мову, переглядаючи українські мультфільми, зібрані на сайті у підрубриці «*Дивись*». Аналогічно ці відеоматеріали також розміщені на сайті для вчителів, які використовуватимуть їх на заняттях.

Завершує рубрику «Дітям» підрубрика «*Комікси*». Тут розміщені короткі сюжетні діалоги між героями – Коржиком та Лялею, які представляють важливі розмовні фрази для вивчення мови. Діти можуть читати і повторювати їх самостійно, водночас розглядаючи зображення, яке зацікавлює і допомагає сприйняттю і розумінню. На занятті вчитель може використати ці матеріали для читання і презентації нових слів і фраз чи для побудови рольових ігор.

Центральна рубрика освітнього порталу «Крок до України», призначена для усіх, хто вивчає українську мову, називається «*Студентам*». Матеріали цієї рубрики можна застосовувати як для самостійного навчання, так і викладачами для аудиторної роботи. Перед початком самостійного навчання у рубриці розміщений тест на орієнтовне визначення рівня володіння мовою. За його умовами користувач може лише двічі прослухати аудіозапис тексту, після цього виконати тестові завдання і отримати рекомендацію, завдання якого рівня володіння мовою краще виконувати. Щодо навчальних матеріалів цієї рубрики, то основною

підрубрикою, яка презентує інтерактивні технології, є навчальний курс для рівня А1-А2 «Крок-1». Цей курс призначений, перш за все, для самостійної роботи, а також для доповнення навчального процесу за однойменним підручником або ж для урізноманітнення навчального процесу на рівні А1-А2. Хоча курс тематично повторює підручник «Крок-1», однак за змістом також відповідає Загальноєвропейським рекомендаціям з мовної освіти, тому може бути застосований у навчанні УМІ на цьому рівні в цілому, незалежно від обраного навчального підручника. Інтерактивний курс «Крок-1» складається із 32 уроків, з яких 10 вже опубліковані на сайті. Урок, у свою чергу, містить від 5 до 10 завдань, які можна виконувати в он-лайн режимі та відразу отримувати результати з відображенням правильних та неправильних відповідей. З технічних можливостей курсу варто відзначити те, що завдання можна виконувати у довільному порядку необмежену кількість разів. Щодо типів завдань – користувачі мають змогу обирати правильні відповіді у тестового характеру завданнях, переміщувати мовні одиниці для утворення словосполучень, речень, текстів, груп слів за певним значенням, з'єднувати елементи двох стовпців зі слів чи зображень, вписувати частини слів, слова, речення, прослуховувати аудіофайли та виконувати після цього завдання. Таким чином, інтерактивний курс «Крок-1» надає можливості тренування вивченої лексики, слів, фраз, граматичних явищ, читання, письма, навиків конструювання мовних одиниць, аудіювання. Переваги курсу – висока ефективність у самостійній роботі, індивідуальний підхід у виборі навчального матеріалу, економія часу викладача для перевірки завдань, висока мотивація через елементи комп'ютерної гри.

Окремо навички читання, аудіювання, вивчення та закріплення граматики користувачі можуть тренувати за допомогою матеріалів, розміщених у підрубриках «Читанка», «Слуханка» та Граматика». У «Читанці» розміщені цікаві та сучасні тексти для читання. Кожен текст, окрім он-лайн версії, супроводжується файлом для завантаження та роздруку, у якому текст оформлений на одній сторінці із нумеруванням рядків. Окрім цього, в онлайн-режимі тексти можна обирати за рівнем володіння мовою шляхом фільтрування у межах підрубрики. Ці додаткові технічні можливості підвищують зручність у користуванні матеріалами. Для вивчення граматики на сайті запропоновано короткі теоретичні пояснення та інтерактивні вправи для закріплення. Частково матеріали підрубрики «Граматика», а саме теоретичну частину, можуть використовувати викладачі в аудиторній роботі, інтерактивні вправи призначені для самостійної роботи або ж додаткової діяльності у роботі з викладачем. Користувачі з високим рівнем володіння українською мовою мають можливість слухати захопливу історію подорожі Україною «Автостопом по Україні» у підрубриці «Слуханка». До аудіофайлів додані тексти для перегляду під час слухання. Ці матеріали теж подвійного застосування у самостійній роботі та під час аудиторних занять.

Ще декілька підрубрик у рубриці «Студентам» містять матеріали для додаткової роботи у навчанні і викладанні мови. Підрубрика «Кіно» містить добірку українських фільмів чи трейлерів до цих фільмів, які можна безпосередньо переглядати на сайті. Перегляд фільмів як важлива частина у вивченні мови та пізнанні культури і мистецтва у зв'язку з часовими рамками можливий у самостійній роботі. Однак окремі елементи з відео можуть використовувати і викладачі в аудиторній роботі, особливо якщо вони ілюструють певну лексику, граматичні явища чи ситуативні висловлювання. Підрубрика «Етномайстерня» пропонує майстер-класи з рукоділля за допомогою підручних матеріалів, яке презентує українську культуру, традиції та допомагає у процесі роботи спілкуватись українською, вивчати відповідну тематичну лексику. Цей вид діяльності особливо актуальний для вчителів суботніх та недільних українських шкіл за кордоном. Ще один додатковий вид діяльності, у процесі якого теж відбувається практикування та вивчення мови, – це екскурсії. Рубрика «Студентам»

містить своєрідну інтерпретацію такого способу вивчення мови у підрубриці «Експерсії». Тут розміщені матеріали для перегляду як в он-лайн режимі, так і для завантаження та роздруку. Кожна експерсія містить маршрут прогулянки Львовом із зазначенням конкретних об'єктів та завдання, які необхідно там виконати. Завдання побудовані таким чином, щоб користувач вивчав нові слова і тренував фрази та навички слухання, комунікуючи із представниками у відвідуваних об'єктах. Експерсійні маршрути у цій підрубриці пов'язані географічно із Львовом. Відповідно їх можна використовувати викладачам безпосередньо у реальному місті, а також можна застосовувати у рольових іграх в аудиторії, умовно створюючи місця експерсій в аудиторії чи на території навчального закладу. Студенти у такому випадку будуть виконувати ролі відвідувачів і представників об'єктів. Завдання викладача – проінструктувати учасників гри, допомогти з відповідним мовним матеріалом.

Аналіз структури та змісту освітнього порталу «Крок до України» дає підстави відзначити характерні риси цього ресурсу, серед яких – різноманітність, різножанровість, багатofункціональність розміщених матеріалів, різнорівневість, охоплення усіх вікових категорій, інтерактивність.

Різнманітність навчальних матеріалів формують інтерактивні вправи кількох типів, текстові матеріали (тексти, експерсії, конспекти уроків, майстер-класи), матеріали для слухання, перегляду, візуальні матеріали для навчання та оформлення навчальних кімнат, ігрові матеріали. Відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти та методики викладання іноземних мов у цілому матеріали цього сайту мають вказівку на рівень володіння мовою і фактично представляють можливості роботи на усіх рівнях від А1 до С2. Рівневе структурування доповнює структурування за віковими особливостями. Можливість самостійно навчатися і контролювати свої результати реалізована завдяки інтерактивним технологіям, які використані на порталі. В цілому матеріали сайту виконують функцію навчання та функцію методичного забезпечення, оскільки частина з них призначена для викладачів, сприяє удосконаленню та розвитку методики викладання і доповнює навчальний процес, ще частина створена за основним призначенням для самостійного навчання он-лайн, і третя група матеріалів є водночас і методичним, і навчальним ресурсом, які можуть використати як викладачі, так і ті, хто вивчає українську мову. У зв'язку із виконанням функції навчання та методичного забезпечення, застосуванням сучасних освітніх технологій, освітній портал кваліфікуємо як навчально-методичний ресурс, який відповідає характеристикам таких успішних ресурсів, створених для вивчення англійської, німецької та ін. іноземних мов.

У перспективі розвитку навчально-методичного ресурсу «Крок до України» – створення інтерактивних курсів для усіх рівнів володіння мовою, спеціальних навчальних відеоматеріалів, доповнення сайту мовними комп'ютерними іграми для різних вікових категорій користувачів, створення спеціального відеокурсу з методики викладання УМІ.

Література:

1. Інтернет-ресурси з вивчення української мови:
[http://lab.chass.utoronto.ca/slavic/Ukrainian/SLA108/;](http://lab.chass.utoronto.ca/slavic/Ukrainian/SLA108/)
<http://studyukrainian.org.ua/en/e-learning/audio;>
<http://ukma.kiev.ua/ua/pub/websites/ufl/index.htm;>
<http://www.hippocrenebooks.com/beginnersukrainian/tech.html;>
<http://www.surfacelanguages.com/language/Ukrainian;>
<http://www.ukrainianlanguage.org.uk/read/index.htm;>
[http://www.eurolang2012.com/;](http://www.eurolang2012.com/)

- <http://www.linguist.univ.kiev.ua/WINS/pidruchn/index.htm>;
<http://www.mova.info/pidruchn.aspx>;
<http://www.ukrainianlanguage.org.uk/read/index.htm>.
2. Крок до України: освітній портал для вивчення УМІ. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://krok.mio.k.lviv.ua/uk/>
  3. Палінська О. Крок-1 (рівень А1-А2). Українська мова як іноземна : книга для студента / Олеся Палінська, Оксана Туркевич. – Львів : Артос, 2010.– 104 с.
  4. Палінська О. Крок-2 (рівень В1). Українська мова як іноземна: книга для студента / Олеся Палінська. – Львів: Дон-Боско, 2014. – 160 с.
  5. Теорія і практика викладання української мови як іноземної: збірник наукових праць / Львівський національний університет імені І. Франка. – Львів, 2007, 2008. – Вип. 7, 8.
  6. Українська мова у світі: збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції, 8-9 листопада 2012 р. – Львів: Вид-во Львівської політехніки, 2012. – 368 с.
  7. Українська мова у світі: Збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції, 6-7 листопада 2014 р. – Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2014. – 216 с.
  8. British council. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://learnenglish.britishcouncil.org/en/>
  9. Schritte. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.hueber.de/schritte-plus>